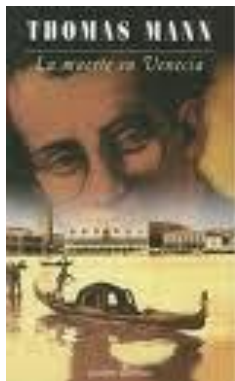

La mort a Venècia

de Thomas Mann

Dissabte 27 de març

11:00 h

La mort a Venècia explica una història tant complexa i profunda com la d'aquelles novel·les en les quals el geni de Thomas Mann es desplegava en grans construccions que pretenien representar tota una societat o una època històrica i ho fa amb la economia de mitjans i la perfecció artística que han assolit poques novel·les curtes al llarg de la història de la literatura.

És per això que mereix figurar juntament amb d'altres obres mestres del gènere com *La metamorfosis* de Kafka o *La mort de Iván Illich* de Tolstoi, amb les que comparteix excel·lència formal, lo fascinant de la seva anècdota i, sobretot, la quasi infinita irradiació d'associacions i simbolismes que el relat va generant.

Tot i rellegint la història, sempre es té la sensació de que hi ha quelcom misteriós que ha quedat en el text fora de l'abast de la lectura més atenta. Un fons obscur i violent que té a veure tant amb l'ànima del protagonista com amb l'experiència comú de l'espècie humana.

Una vocació secreta que reapareix de sobte, espantant-nos ja que la creiem definitivament desterrada d'entre nosaltres per obra de la cultura, la fe, la moral pública o el simple desig de supervivència social.

Com podríem definir aquesta presència subterrània que, generalment, revelen les obres d'art de manera involuntària? Freud ho va anomenar instint de mort; Sade, desig en la llibertat; Bataille, el mal. En tot cas, es tracta de la recerca de la sobirania integral de l'individu, anterior als convencionalismes i a les normes, que tota societat limita i regula per tal de fer possible la coexistència i impedir que la col·lectivitat es desintegri retrocedint a la barbàrie.

La mort a Venècia dibuixa un triangle excepcional. D'una banda tenim a Gustav Aschenbach, el protagonista, d'edat avançada i decadent (com la pròpia Venècia) que ens fa de guia en el seu darrer viatge pels canals sinuosos d'aquesta ciutat. Aschenbach, escriptor de prestigi, respectat i aburgosat, reconeix amb una primera ullada la bellesa de Tadzio, un noi de 14 anys de pell blanca i cabells arrissats que condensa tot l'esplendor de la joventut i del qual s'enamora perdudament. L'amor d'Aschenbach és vertader però la seva realització no deixa de ser una utopia, una fantasia impossible i malaltissa alhora que profundament desitjada.

En un altre vèrtex tenim al propi Thomas Mann que es confon subtilment amb l'Aschenbach escriptor.

Qui completa aquest triangle és el propi lector com si d'un privilegiat *voyeur* es tractés i que, en definitiva, és qui fa reals els esdeveniments escandalosos i agònics de la història.

La veu lenta, sense presses, que condueix la narració; el temps espès com les aigües dels canals venecians, la sospita de la epidèmia imminent; el transcórrer dels dies comptats; la cadència de les paraules escollides que l'autor deixa surar com la boira sota els ponts. Tot plegat fa de *La mort a Venècia* un llibre per llegir i rellegir, per pensar i reflexionar. No oblidem que el que ens explica Thomas Mann és íntim, tan íntim com pugui ser-ho l'amor més pur o la inevitable mort.

BIOGRAFIA

Paul Thomas Mann fou un novel·lista alemany guardonat amb el Premi Nobel de Literatura l'any 1929.

Destaca sobretot per una sèrie de novel·les èpiques, de gran contingut simbòlic tot i que sovint també iròniques, que revelen la psicologia de l'artista i intel·lectual. També se'l recorda per l'anàlisi i la crítica de l'ànima alemanya i europea de principis del segle XX, partint d'històries alemanyes i bíbliques modernitzades, a més d'idees de Goethe, Nietzsche i Schopenhauer.

Va néixer el 6 de juny de 1875 a la ciutat de Lübeck, població situada a l'actual estat de Slesvig-Holstein, sent el segon fill de Thomas Johann Heinrich Mann, senador i comerciant de cereals, i la seva dona, Julia da Silva Bruhns, nascuda al Brasil. El pare de Thomas va morir el 1891 i, per disposició testamental, es va liquidar l'empresa de cereals, cosa que va motivar el trasllat de tota la família a Munic. Després d'estudiar ciències a l'Institut de Lübeck, va romandre a la Universitat de Munic preparant-se per la carrera de periodisme estudiant història, economia, història de l'art i literatura.

Va viure a la capital bavaresa entre 1891 a 1933, llevat d'un any d'estada a Palestrina (Itàlia), amb el seu germà gran Heinrich Mann, també escriptor. Posteriorment va treballar per a una companyia d'assegurances contra incendi del sud d'Alemanya entre 1894 i 1895.

Amb l'arribada d'Adolf Hitler al poder l'any 1933 es va exiliar a Suïssa fins el 1938, any que es va traslladar als Estats Units d'Amèrica, on va fixar la seva residència definitiva. L'any 1939 fou nomenat professor de literatura a la Universitat de Princeton, on es reuní amb Albert Einstein. El 1942 es traslladà a Califòrnia, esdevenint ciutadà nord-americà el 23 de juny de 1944. El 1952 retornà a Europa, establint-se a la ciutat de Kilchberg, població prop de Zuric. Morí en aquesta última ciutat el 12 d'agost de 1955.

OBRA LITERÀRIA

La seva carrera d'escriptor va començar el 1897 amb la publicació del conte *Der Kleine Herr Friedemann* (El petit senyor Friedemann).

Gràcies al seu viatge per Itàlia en companyia del seu germà va començar la redacció de *Buddenbrooks - Verfall einer Familie* (1901), descripció de la decadència d'una família burgesa. En aquesta etapa inicial de la seva obra va centrar l'atenció en la conflictiva relació entre l'art i la vida, que va abordar en *Tonio Kröger*, *Tristan* (ambdues de 1903) i *Der Tod in Venedig* ("La mort a Venècia", 1912). Aquesta última obra, suposa la culminació de les idees estètiques de l'autor, que va elaborar una peculiar psicologia de l'artista.

A l'esclatar la Primera Guerra Mundial va defensar el nacionalisme alemany, al final de la contesa, no obstant això, la seva ideologia va evolucionar i es va convertir en fervent defensor dels valors democràtics. Testimoniatge d'aquesta evolució és la novel·la *Der Zauberberg* ("La muntanya màgica", 1924), que transcorre en un sanatori per a tuberculosos i constitueix una transposició novel·lada dels debats polítics i filosòfics de l'època.

Durant el seu exili als Estats Units les seves obres estan repletes d'al·lusions bíbliques i mitològiques: en la tetralogia *Joseph und seine Brüder* ("Josep i els seus germans", 1933-1943) fa una reinterpretació de la història bíblica per indagar en els orígens de la cultura occidental, i a *Doktor Faustus* ("Doctor Faust", 1947), que presenta la història d'un músic que ven la seva ànima al diable, va tractar d'establir les causes psicològiques que van fer possible el nazisme. Finalment a *Bekenntnisse des Hochstaplers Felix Krull. Der Memoiren erster Teil* ("Confessions de Felix Krull"), la seva última novel·la, va recuperar la ironia sobre la naturalesa de l'ésser humà que havia caracteritzat moltes de les seves obres precedents.